

Papoušek, Dalibor

Světové religionistické setkání v Krakově, 24.-30. srpna 2025, Polsko

Religio. 2025, vol. 33, iss. 2, pp. 396-398

ISSN 1210-3640 (print); ISSN 2336-4475 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/Rel2025-42107>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.83235>

License: [CC BY-NC-ND 4.0 International](#)

Access Date: 08. 01. 2026

Version: 20260102

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Světové religionistické setkání v Krakově, 24. – 30. srpna 2025, Polsko

DALIBOR PAPOUŠEK

Ústav religionistiky, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, Brno, Česko
• papousek@phil.muni.cz • <https://orcid.org/0000-0002-8875-2068>

Ve dnech 24. – 30. srpna 2025 proběhl v Krakově XXIII. kongres Mezinárodní asociace pro dějiny náboženství (IAHR – International Association for the History of Religions), která dnes, navzdory tradičnímu „historickému“ názvu, sdružuje na široké mezioborové bázi religionistické organizace pěti kontinentů. Svědčí o tom více než 1 200 účastníků, kteří se do Krakova sjeli z přibližně 80 zemí světa. Úlohy hostitelů se ujaly Jagellonská univerzita a Polská společnost pro studium náboženství.

Jakkoli by se mohlo zdát, že místo konání po předchozím XXI. kongresu IAHR, konaném v roce 2015 v Erfurtu, nahrává eurocentrismu, opak je pravdou. Je třeba připomenout, že v důsledku covidové pandemie byl zrušen XXII. kongres, plánovaný pro rok 2020 v Otagu na Novém Zélandu. Globální založení asociace ostatně zdůraznilo i hlavní téma kongresu „Mimo Evropu: Studium náboženství v propojeném světě“, jímž organizátoři vytkli cíl prozkoumat tvůrčí napětí, které provazuje historické kořeny religionistiky se světovým rozsahem současného akademického studia náboženství. Volba takového zaměření zároveň reflektovala významné výročí Evropské asociace pro studium náboženství (EASR – European Association for the Study of Religions), jež byla před čtvrtstoletím založena právě v Krakově.

Vzhledem k tematické šíři kongresu není možné na malé ploše postihnout pestrost kongresového jednání, probíhajícího v množství paralelních sekcí. Obraz, který může zprostředkovat jednotlivý účastník, bude vždy nutně jednostranný.¹ Komplexnost programu do jisté míry odráží výběr pěti hlavních řečníků, jejichž vystoupení před plénem kongresu tvořila určitý svorník akce.

Úvodní den jednání otevřela hlavní přednáškou Anna Niedźwiedzowa (Jagellonská univerzita v Krakově), která se zaměřila na současné antropologické

Religio 33, no. 2 (2025): 396–398.

<https://doi.org/10.5817/Rel2025-42107>

This work can be used in accordance with the Creative Commons BY-NC-ND 4.0 International license terms and conditions (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

1 Detailní program je k dispozici na webových stránkách kongresu „XXIII IAHR World Congress, Kraków 2025,“ *International Association for the Study of Religions*, <https://iahr2025.org/>.

debaty týkající se prožívaných, materiálních a smyslových aspektů náboženství. Na základě dílčích poznatků z prostředí Polska a Ghany se zabývala utvářením osobní a komunitní náboženské identity související s globálně institucionalizovaným náboženstvím, konkrétně s římským katolicismem.

Aaron Hughes (Univerzita v Rochesteru) se ve svém vystoupení nejprve soustředil na religionistické studium judaismu a islámu a jeho původní kotvení v tradicích evropského orientalismu. Konstatoval, že poté, co se studium obou těchto náboženství ocitlo mimo evropský kontext, prodělalo zásadní změny, které se na principu „bumerangového efektu“ vracejí zpět do Evropy. V závěru přednášky se pak věnoval rozporům a napětím, které tento návrat přinesl do konceptualizací judaismu a islámu (a potažmo náboženství jako obecného pojmu).

Dimitris Xygalatas (Connecticutská univerzita) se inspirativně zamýšlel nad budoucností rituálu, jehož vtělenost (*embodiment*) je problematizována stále razantnějším vstupem virtuální reality do běžného života. Rituál, jenž je formován a strukturován prostřednictvím dynamických interakcí mezi myslí, tělem a fyzickým a sociálním kontextem, ztrácí pod vlivem virtuálního světa některé ze svých základních rysů, jako jsou synchronizace, pravidelnost, socializace a osobní zapojení. Na základě empirických studií zkoumajících vtělenost rituálu načrtl možné změny rituálních funkcí, vyvolávané masovým používáním těchto nových technologií.

Ústředním tématem přednášky, kterou pronesla Vineeta Sinha (Národní singapurská univerzita), byl nový rámec teoretizování o náboženství, který může přinést zkoumání diasporního hinduismu. Sledování mobility osob, božstev, rituálních předmětů, institucí, praktik a ideologií přes geopolitické hranice v koloniálních a postkoloniálních obdobích totiž znejišťuje řadu teoretických tezí, na nichž dosavadní vymezování obecného pojmu náboženství stálo.

Philippe Borgeaud (Ženevská univerzita) otevřel téma rituální hry ve srovnávací perspektivě. V návaznosti na Lévi-Strausse pojímá rituál jako „provokaci zászvěti“. Komunikace s touto sférou znamená opustit každodenní svět, nechat se unést a „chovat se, jako by“. Hry, které se pak hrají, jsou rituály, které spočívají v tom, že se velmi vážně dělají podivné věci, jež z ekonomického hlediska postřádají důležitost a rysy skutečnosti.

Ve skladbě hlavních přednášek stejně jako v nabídce dílčích sekcí se odrážejí některé významné posuny, jež se zvolna stávají standardní součástí obecněji pojatých religionistických setkání. Vedle historických, sociálně-antropologických a komparativních přístupů se již na stejné úrovni objevují digitální humanitní vědy a kognitivně-evoluční přístupy. Mezi hlavními řečníky tuto změnu reprezentoval především Dimitris Xygalatas, podobně jako Esther Eidinová (Univerzita v Bristolu) na plenárním panelu o historických přístupech, kde představila projekt virtuálního modelu starořecké věštiny v Dódoně.

Nedílnou součástí kongresu bylo atraktivní prostředí starobylého Krakova a jeho okolí, které celému jednání poskytlo důstojný rámec a možnost bohatého kulturního vyžití. Jestliže byl Krakov kdysi hlavním městem Polska, stále zůstává metropolí polské religionistiky, a po čas kongresu se stal také centrem religionistiky světové.